

Dekleta so se že začela porazgubljati, smejoč se še zmeraj.

»Plačale mi bodo to! Plačale!« je sikal Feliks in si česal smeti iz las.

»Kako pa, da so ga napadle?« se je Bogataj obrnil k Branetu.

»Med plesom je s privitim tranzistorjem stopal od dekleta do dekleta, kakor da ne ve, katera bi bila prav za njegovo veličanstvo.«

Barica je plosknila od zadovoljstva.

»Jutri že ne bo več vedel za to,« je rekla. »Poznamo ga, ali ne? — Lahko noč!«

»Počakaj vendar!« je zavpil Bogataj. »Hočeš iti kar sama, ali ne maraš muzikantove družbe?«

(Se bo nadaljevalo)

MIMO POČITNIC

Ana Belè

Zadnji košček jasnine so zakrili oblaki. Zdi se, da se je svet streznil. Slutnja neskončnosti je obstala na pragu zaliva kot ujeti ptič. Vse je sivo, nebo, voda, asfalt. Resničnost brez sonca je siva. Na edini klopi sredi pomola sede trije starci, kot trije ogorki. Ko hodi mimo njih, čuti sivo luč njihovih pogledov. Slede ji kot z drugega brega. Zanje je pisana muha, s slamnikom in temnimi očali. Muha, ki žaluje za soncem.

Hladno je. In venomer ji prihaja na misel ženska v temni kopalni obleki. Sedela je na kamnitem robniku kopaljšča in se ozirala k njej. Morda se je dolgočasila. Rada bi začela pogovor. Rekla bi: Voda je danes mrzla. Ali pa: Odkod ste? Kdaj pa kdaj je zajela prgišče vode in se polila po nogah. Tiščala jih je tesno skupaj, kot da jo zebe. Na stegnih so se ji risale drobne vejice vijoličastih žilic. Koža na njenem vratu je bila kot izvešena tkanina. Obraz je spominjal na novec, ki je dolgo krožil; podoba na njem je rahlo zabrisana. Borisa so tedaj premestili v veliko sobo v drugem nadstropju zdravilišča. Nekaj postelj je bilo praznih. V kotu pri vratih je ležal izsušen moški. Boris ga je kradoma pogledoval. Kaj je bilo tedaj v njegovih očeh? Sam bom kmalu tak, je dejal. Videl se je že takega. Zunaj je bilo poletje. Za odprtimi okni je bilo nebo kot ocean. Na spodnjem robu je kukalo vanj nekaj zelenja. Jeseni so Borisa pokopali. Rumeno listje na pokopaliških poteh je bilo razmočeno od dežja. Stali so ob grobu kot krivci. Ta, ki je odšel, je bil boljši od njih, ki so ostali. Je bilo Borisa tedaj strah? Torej je strah tudi njo. Ko je gledala žensko na robniku, si je rekla: Kmalu bom taka. Ona ni vedela za njene misli. Močila si je noge in se krotko ozirala k njej. Čutila se je kriva pred njo, zaradi gnusa. Toda ni ga mogla premagati. Ko je gledala njo, je že videla sebe...

So trenutki, ko ugledaš resničnost jutrišnjega dne. Tamle je. Čaka te. Ne boš ji ubežal. Usoda postavlja znamenja. Te ženske še nikoli ni videla v kopaljšču. Danes prvič. Ko da ji je bilo naročeno, naj sede

tja. Ne bo se več ozrla k njej. Če znamenja ne vidiš, ga ni. Ni tistega, kar naj bi pomenilo.

Ah, vse skupaj je bolna domišljija. V kopališče prihajajo razni ljudje. Tudi ženske, kot je bila tista na robniku. Videvala jih je. In jih ni videla. Zdajle se nobene ne spominja. Danes je bilo malo kopalcev, samo najbolj vztrajni. Ko bi jih bilo več, bi ženske sploh ne bila opazila.

Toda neprestano mora misliti nanjo. Previdno se je polivala po nogah. To je spominjalo na posodo, ki je zakrpana. Previdno moraš ravnati z njo. Previdnost pride, ko zmanjkuje poguma; ta uhaja skozi razpoke. Tudi njej zmanjkuje poguma. Pogum se rodi iz moči. Toda če venomer jemlješ — Zdajle čuti, kako ji uhaja iz rok, kar si je ves dan z muko držala nad glavo: privid sonca. Rada bi ga obdržala dotlej, da bo odšla. Pa ji zmanjkuje moči. Hlad ti ne more do živega, če imaš sonce. Toda če ga nimaš — Ko bi zdajle popustila, bi legla sredi pomola in zakopala glavo med roke. To bi bila njena resnična podoba. Namesto tega hodi po pomolu in se ozira okoli sebe, kot da ima to, česar nima. V resnici se plazi. Toda tega nihče ne more videti. K sreči. Kako je neki z drugimi ljudmi? Kakšne bi jih videla, ko bi jih mogla videti v njihovi pravi podobi? Prava podoba je skrita v nas, kakor senca. Nekega zimskega večera je šla pred njo, dolga in spotegnjena. To sem jaz, si je rekla. Kdo je to, jaz? Kdo si? je rekla senci. Ni ji odgovorila. Bilo je pošastno tiho. Ko se je bližala luči na križišču, je senca lezla sama vase, kot na smrt izmučena. Ko je prišla domov, je rekla mati: Kaj se je zgodilo? Kje si bila? Naj ji reče: Iskala sem svojo podobo. Prestrašila bi se, otrok. V grlu jo je stiskala bridkost: Tako sam je človek. Nič ni, je rekla. Ne skrbi.

Ne sme misliti na to, sicer bo ob zadnji kanček poguma. Kakšen zrak! Spominjala se ga bo. In sonca. Premalo ga je užila. Ko se bo vrnila, jo bo spet zeblo. Morda bo jutri sonce? Potem bi ostala. Ah, ne, ti oblaki se ne bodo zlahka razpršili. Najbolje, da odpotuje, jutri zarana.

Možak na stopnicah se je čemerno ozrl izpod sivega slamnika. Moja žena je krasno kuhala, je dejal. Ko bi bil vedel, da mi bo umrla, bi se učil od nje. Tako pa... Poklapano se je zagledal v fanta, ki je stal na drugi strani stopnic. Ta se je zagugal na petah in se zasmejal brez glasu. Kot da se je zasmejal neki svoji misli. Možak s slamnikom se je našobil: Vi ste še mladi, ne razumete —

Pod stopnicami pljuska morje. Na gornjem koncu pomola lovita dva dečka ribe. Nekaj starejših fantalinov spremlja lov. Polglasno jima mečejo nasvete. Od časa do časa se napetost sprosti v glasno vzklikanje: riba je prišla.

— Težko je, se spet oglasi možak s slamnikom. Meni je bila vedno hrana —

Od njegove sive obleke je zavelo po zatohlem. To pride od bivanja v majhnem prostoru, ravno dovolj velikem, da se lahko obračaš v njem. Da sedeš za mizo, da ležeš v postelji. Biti moraš majhen, sicer

se zadevaš ob zidove in se obtolčeš. Ta možak je bil ravno pravšnji. In njegova žena? Morda je bilo njej pretesno? Počasi se je dušila, in nekega dne je bilo po njej. Možak ni vedel, kaj vse je umrlo z njo. Vedel je le, da je krasno kuhala. Morda je gojila kako rožo? Ta je več vedela o njej kot njen mož. Morda pa je bila pametna žena. Vedela je, kje stoji, in se je s tem sprijaznila. Morda je šlo pri tem nekaj pozlù. Kadar se z nečim sprijazniš, gre vedno nekaj drugega pozlù. Včasih kaj dragocenega. Toda veš, kje stojiš. Hodiš, na primer po pomolu, in si ne domišljaš, da te tam daleč nekdo pogreša. In te ne boli. Preden prideš do tega, je dolga pot. Vsakdo si želi, da bi ga kdo pogrešal. Toda potem je kar v redu. Vse je otipljivo jasno. Predvsem to, da se ljubezen rodi. Ali pa ne. Včasih legata dva na isto ležišče. In tisto, kar je med njima, ni ljubezen. Kaj je, že dolgo veš. To védenje si plačal s tem, da si umrl. Mrtvi vse vedo. Toda oropani so veselja in žalosti. In sanj.

Bela ladja plove v zaliv. To ni navadna ladja, bi dejal človek, ki je umrl. Njen prihod ima skrivnostni pomen. Vidiš, kako hiti? Kot da se ji mudi nekoga razveseliti. Morda tebe? Zdajle je zaklicala, da bi opozorila nase. Vsi na obrežju so se ozrli po njej. To ji je všeč. Ah, kako nečimrno se bliža. Ve, da je čedna. In kako previdno. Zdaj je obstala. Obrežje je zasijalo od njene beline.

Mornarji so vrgli vrv čez krov. Težak spodaj jo je pobral in jo privezal ob železen steber. Nekaj mladih ljudi s prtljago na plečih je poskakalo na suho. Mornarji so se z zdolgočaseno radovednostjo zazrli na nabrežje. Nekateri so se naslonili na ograjo.

To je v resnici ena od tistih ladij, ki vozijo ob obali. Pogosto se ustavljajo. Martina pravi, da se je na njih prijetneje voziti kot na velikih potniških ladjah. Kako se imenuje? Lastovica. Ne, to ni tista, o kateri ji je pravila.

Na oknico komandnega mosta se je naslonil zagorel možak. Pravi morski volk. Odkod se je zdajle vzela izraz? Kot da se je sprožil nekakšen predalček. Si je bila kdaj takó predstavljala junake pomorskih zgodb? Zdajle je uprl pogled naravnost vanjo. To se samo zdi. Bržkone gleda kako stvar poleg nje, ali onstran nje. Če gledaš s take razdalje, nimaš občutka, da gledaš živega človeka. Tako gleda človek ptico.

Tu je križišče. Če gre na desno, pride v mesto. Potem mora mimo knjigarne. Obljubila je, da bo šla morda jutri na otok. Če bom šla, bom v pristanišču, je rekla. Pridite raje prej na kavarniški vrt, je dejal. Popili boste kavo. Potem greva skupaj na ladjico. Ni verjel, da bo prišla. Tudi sama ni verjela. Če bo vreme, je rekla, in če ne pride kaj posebnega vmes. Kaj naj bi prišlo? je vprašal nezaupljivo. Med obrvmi se mu je začrtala drobna pokončna guba. Čudno jo je bilo videti na njegovem mladem obrazu. Kakšna presenečenja skriva sleherni obraz, je pomislila. Kakor pročelje kake hiše; kdo biva za njim? Ne vem, je odvrnila na njegovo vprašanje. Toda lahko kaj pride. Gledal je navzdol na njene ustnice, kakor da so stvar zase.

V nekem hipu se je sklonil, kot da se mu jih hoče ujeti. Če zdaj pomisli na to, čuti rahlo omamo. Ne, ni nameravala priti. In hkrati ji je bilo žal, da ne bo prišla. Prihaja ji na misel, da hrani nekaj, kar bo sčasoma izgubilo pomen in vrednost. Včeraj niste prišli na ples, je dejal. Nisem mogla, je rekla. Čakal sem, je dejal. Res nisem mogla, je rekla. Ne, saj ga ne vleče. Le pripravljena ni na igro, v katero jo vabi. Tu se zdi ta igra samoumevna. Toda ko bi šla vanjo, bi se morala pozneje iskati. Sebe iskati je strašno. Ko sta se razšla, je občutila svoj lastni stisk roke kot laž. Ne bo prišla, jasno. Hodila je zravnano in se smehljala. Kljub vsemu jo je poživiljalo to vabljenje. Toda čez čas je občutila nekaj kot utrujenost. Naporno je hoditi vedno pokonci. In nihče ti pri tem ne pomaga. Nobena podoba, nobena beseda. Kar sam od sebe. Koliko moči ti to jemlje. Odkod se bo vzela moč jutri, pojutrišnjem? Kakšno olajšanje, nasloniti glavo in se prepustiti — Odpočiti se od pokončne hoje. Toda kako bi potem vstala? Odkod vzeti moč? In vendar bi jo morala poiskati v sebi. Nihče bi ji pri tem ne pomagal. Nobena podoba, nobena beseda. Vstati moraš. Vajen si hoditi pokonci. Ko bi se privadil hoditi po štirih, bi bilo laže. Toda nekega dne bi se nekdo v tebi uprl. Po vsej sili bi se hotel zravnati —

Popoldne usiha. Pod obzidjem plivka temno zelena, z algami prerasila voda. Z oblačnega neba lije zastrta svetloba. Hladno postaja. Škoda. To spominja na svet, kamor se bo vrnila. Ne bo še mislila nanj. Zdaj je še tu. Noče še misliti na obleko, ki jo čaka tam. Tu nosi drugo obleko. Noče je še odložiti. Na njej ni ničesar od tam. Tudi temnih očal ne bo še odložila, čeravno ni več sonca. Skoznje nihče ne more videti oči. V njih je vse zapisano. Usta se lahko smejejo. Oči se ne morejo, če je mnogo zapisanega v njih. Težke so. Pravzaprav je vse skupaj naličje, pisana obleka, slamniki, temna očala. Tako delamo. Nadenemo si naličje in gremo iskat sonca. Kadar smo hudo premraženi. Potem si umišljamo, da smo drugi ljudje. Pod tem vročim soncem so podobe od tam čez bledele. Ko bi bila dolgo tu, bi morda čisto zbledele. Piši, kje se boš ustavila, je dejal Simon. Pridem za teboj. Zakaj bi pisala? Zakaj bi si vse pokvarila? Potem bi bilo tu prav tako kot tam. Škoda, da se vreme kvari. Ostala bi še. Zdajle noče misliti na odhod. Mislila bo tedaj, ko bo v resnici odšla. Zdaj hoče biti še tu, z vsako mislijo.

Toda nekje je tvor. In misel je nestrpna roka, ki tipa po njem. Pogrešal te bom, je dejal Simon. In ti mene? Prijel je njene roke. To so najlepše roke, je dejal. Besede so kulise, ki jih postavlja okoli nje. Brez njih bi resničnost pogledala od vseh strani. In onadva bi stala gola sredi nje. Tega Simon ne mara. Zato jih postavlja. Hoče, da bi jih imela za resničnost. Ko odide, popadajo in se razmeziijo v sluzasto blato. Pokrije ji stopala, dviga se, narašča kot voda ob povodnji. Obenem narašča stiska. Gnus davi grlo, tesnoba drobi prsi. Razkolje jo v dvoje bitij. Tedaj vedno znova zgrabi žensko v sebi in jo odvrže. To je ženska, ki jo je ljubil moški. Kajti Simon ni resničen. Je samo moški. Ko bi bil resničen, bi bila resnična tudi ženska. Ne sme ju nositi v sebi, sicer bo tudi ona sama neresnična. Ko ju odvrže,

postaja lahka. Dvigne se in stopi iz sobe. Potem hodi kot v brezračnem prostoru in lovi ravnotežje. In tako vedno znova ...

Če hodiš izven, vidiš stvari jasno pred seboj. Le hladno je. Ni prave radosti, ni pravega trpljenja. In ti, kaj si? Bitje brez spola? Vedno znova greš v strahoto, da bi še vedela zanj. Da bi utešila žensko, ki hodi za teboj. Potem jo režeš iz sebe, da bi bila to, kar si. Tvoje ravnanje ni tvoje. Naučila si se ga. Če si pameten, se lahko od nasprotnika učiš. Zakaj bi bila slabotnejša od njega? Toda precenjevala je svojo moč. Ko ti je zmanjkuje, se oveš, koliko si je imel.

Simon vsega tega ne ve. Tudi ne ve, da je bil čas, ko je bilo njeno bistvo kot polip. Hotela se ga je okleniti, ga vsrkati vase in si ga prisvojiti. Pa je spoznala, da drsi v temo. Lovke so popustile. Otrpnila je od hladu. Ta otrplost je kot smrt. Rad imam, da si prijazna, pravi Simon. To je znak, ki ga ne spozna: namesto vsega živega — prijaznost. Simonu je všeč. Le cene zanjo ne ve. Cena za to je, da si sam. In da to veš. Predvsem to. Ob Simonu je bolj sama, kot kadar je v resnici sama. Vse skupaj je nesmisel. In vendar vztraja v njem. Da bi ne bila sama.

Da, tvor je. Misel ga je otipala. Resničen je. In resnična je bolečina. Rešitev je vedno v tem, kar se zdi nemogoče. Nemogoče se zdi ne misliti nanj. In vendar mora skušati. Bolečina se utruji in popusti, če jo preziraš.

Ta cesta ni podobna nobeni cesti od tam čez. Ob njej raste oleandrovo drevje. Bela, rumena, lilasta in rožnata čuda. Rastejo in ne vedo za srečo, ki jo dajejo. Kot otroci. Ko jih gleda, ve, da je daleč. Tam, kjer je doma, rastejo oleandri v majhnih, zelenih zabojih. Pritlikavci so proti tem. Nekega dne o mraku je ugledala starega Gašperja. Sedel je sredi treh oleandrov na tesnem kuhinjskem balkonu. Oleandri niso cveteli. Niso mogli. Bilo je hladno, deževno vreme, čeprav je bilo sredi julija. Zamišljeno je sedel sredi njih. Morda je sanjal, da je nekje na jugu? Stari Gašper sedi v oleandrovem gaju, je rekla Mariji. In sta se smejala. Človek se rad smeje sanjam svojega bližnjega.

In na obali rastejo palme. Res je drugje. Danes še. Pred dnevi je to drugače občutila. Kot da se tvor suši. Bilo je podobno okrevanju. Zdaj se tvor spet odpira. Bliža se ura odhoda. Ne, danes ni več tu tako, kot je bila prve dni. Toda rada bi bila. Oleandrovo drevje ji pravi, da je. Toda podobe, ki prihajajo, ga hočejo zakriti. Tega ne sme dopustiti. Mejo mora postaviti svojim mislim. Zdaj sem tu, bodite tudi ve.

Po poti za njo gredo hitri koraki. Moški koraki. Morda ji spet kdo sledi? Vsi ti lovci gredo za njeno zunanjo podobo. Ta je kot vsaka druga: pisana obleka, slamnik, temna očala. Pod to podobo je človek, ki je sam na ozki stezici sredi prepadov. Nobene skupnosti ni med njim in to obleko in slamnikom. Koraki prihajajo vedno bliže. To so koraki, ki pravijo: Ulovimo te! To je nesporazum. Tisti, ki ga hočejo uloviti, je že mrtev. Koraki so zdaj tesno za njo. Ah, ulovili smo te! so rekli.

Ima obleka moč nad človekom? V tejle obleki hodi v službo. Vzela jo je za na pot. Zdajle ji pravi: Jutri boš spet doma. Pojutrišnjem na delu. Nekam tuje se počuti ta obleka na krovu ladje. Ko bo spet doma, ji bo laže. Toda drži jo ujeta. S tujimi očmi gleda pomol in temno vodo, ki pljuska ob ladjinih bokih. Strašna je, pravi. Ograja je mrzla in vlažna. Onkraj leži v temi mestece, kot zaprt cvet. Ko bo posijalo sonce, se bo odprl. Ko bo sonce najvišje, bo otrplo zrl predse in bo hrepenel po večeru. Pristaniški kapitan se naslanja na ograjo premičnih stopnic. Majhen je in kakor prekajen od sonca. Njegova žareča lica spominjajo na sonce. Zdajle si je sonce težko zamisliti. Ladja čemi v temni, vlažni tišini. Čuti je samo korake prihajajočih potnikov. Malo jih je. Tu in tam pade polglasna beseda. Ladja se sprenevedasto ziblje ob pomolu. Zdi se drzna in krhka. Spričo temne vode pod njo. Zdajle si je težko zamisliti, kako je ta voda čudovita, če sije sonce. In kako je gibka in mila, če plavaš v njej. Drži te kot bilko. In sonce jo preseva. In tebe z njo. Zdajle si je vse to težko zamisliti. Zdi se kot slika, ki si jo nekoč videl. Na njej je tudi ženska v pisani poletni obleki in slamniku...

— Kaj si doživela? bo vprašala Marijana. Vse mi povej! Marijana bo hotela čuti zgodbo. V njej sta on in ona, nekaj sonca in poljubov. Nekaj lepih besed. In slovo s solzami v koticah očih. Marijana ne verjame več v ljubezen. Samo še v igro. To je obup. Toda če se znaš smejati kot Marijana, tega nihče ne ve. V tej igri so besede podobne pravim besedam. In poljubi pravim poljubom. V vsaki igri nekdo zmaga. In nekdo je poražen. Marijana hoče zgodbo, v kateri je poražen on. Ne ona. Ker je Marijana poražena. Doživetje ni zgodba. Lahko je cvet. Lahko je oblak. Lahko je beseda. V nekem hipu se je stočila na dno. Vrnili se boste, kot ste prišli, je dejal, ogoreli od sonca. To je vse. Vzelo ji je besedo. Čez nekaj časa je rekla: Kakšna bi se pa morala vračati? Prerojena, je dejal. Osvajalci govore. Besede mečejo kot krogle pri igri. Včasih katera zadene. Simon je dejal tedaj: Osamljeni ste. Sedela sta v prednji sobi. Skozi odprta vrata, balkonska vrata je prihajal vonj po brstečih vrbah. Ko je prižgala luč, je dejal: Dober večer! Pomislila je, kako je lepo, če je nekdo tu, ki ti vošči dober večer. Potem je govoril. Ničevosti. In pri tem je šel človek z... grami možgan pozlù. Nekaj hudega je z vami, je dejal možak, ki je hodil poleg nje. In niste se tega znebili. Voda in sonce sta pri tem brez moči. Menda se ne bom zjokala, je pomislila. Motite se, je rekla. In ves čas ste bili tako sami? je oni vlekel dalje. Rada sem sama, je odvrnila. Preslišal je poudarek. Kar je potem govoril, je znala pravzaprav na pamet. Zaželela si je, da bi odšel. Lahko bi mu to rekla. Toda neka topost jo je hromila. Tudi si ni želela biti spet sama s seboj. Saj nič ne tvega. V zalivu ga čaka ladja. Moral bi oditi. Skozi mestna vrata se je usula gruča dečkov in stekla na obrežje. Na klopi pod obzidjem je sedel star domačin v narodni noši. Visoka mlada žena je peljala mimo otroški voziček. Nekje iz sredine mesta se je čulo klicanje prodajalca časopisov. Pred trafiko je stala starejša žena. Pozorno je pogledala možaka na njeni strani, potem njo. Morala bi ga odsloviti, je pomislila s slabo vestjo. Lahko bi se povzpela na trdnjavski zid, je

dejal. Od tam je lep razgled. Videl je, da omahuje. Ste že bili tam? je vprašal. Ne, je rekla. Ko sta potem stala na vrhu in zrla na morje, jo je hotel poljubiti. Odrinila ga je. Ko je videl njen ogorčeni obraz, je obstal kot oklofutani deček. Je poljub nekaj tako strašnega? je dejal. Toda bila je bolj jezna nase kot nanj. Potem sta se vrnila. Ob vznožju stopnic je prijel njeno roko in jo poljubil. Naglo mu jo je izmaknila. Ni že čas za vaš odhod? je bruhnilo iz nje. Potem se je ovedela. Kaj je z menoj? je pomislila. Paziti moram. Oni je vrgel pogled na svojo ročno uro, potem na morje. Svinčeno sivo je ležalo v pristanišču. Obraz se mu je zresnil. Da, kmalu, je zamrmral. Bi hoteli nekaj popiti z menoj, preden grem? je vprašal. Pokimala je. Obenem se je spomnila, da mu je bila prej to odbila.

Nekaj mladih ljudi je pravkar prišlo na krov. Zdaj iščejo zavetje, kjer bi lahko sedeli drug ob drugem čimbolj tesno. Zde se lahki kot metulji. Ob njih se počuti staro in težko. Iz objema dveh senc se je utrčala nežna beseda. Kot roža, ki priplava na površino. Zdi se neresnična —

Natakar v belem suknjiču molče šviga mimo. Kavoj? ponovi. Izvolite v jedilnico. Služben nasmeh v poltemi. Včasih je človek tako daleč, da paberkuje nasmehe. Rad bi razsvetlil temo.

Nasloni se, pravi ograja. Vseeno, zdrav ali pohabljen, živ ali mrtev, nasloni se, pravi.

Vse mi povej, bo rekla Marijana. Ona je spretna. Lahko se osmešiš pred njo, če si težak in neroden. Marijana prinaša z morja školjke. V njih sta bila sonce in veselje, pravi. Spravlja jih v veliko škatlo. Če jo potreseš, zaropota. Tako ropota kamenje, ki ga mečejo pogrebci na krsto. Toda Marijana ne misli na to. Ali pač? Prihodnje leto pojdem spet na morje, pravi vsakokrat. Tako se prebija od poletja do poletja. Hoče se prebiti. Mora se. Drugega ji ne preostaja. Vso moč, ki jo premore, porabi za to. Njeno bistvo dobiva trde robove. Saj smo vendar odrasli, pravi. Čemu je odrasla? Srce nikoli ne odraste. Le roževina jo je prerasla čez in čez. Skoznjo ne more nič živega več.

Vse mi povej, bo rekla in se bo smejala. Morda bosta tam tudi Vlasta in Mira. Sedela bo med njimi in pripovedovala. Smejale se bodo. In ves čas jo bo moril občutek, da govori nekdo drug, ne ona. Ustnice ji bodo postajale otrple. Morda bo zbrala pogum in se ustavila. Ni bilo tako, bo rekla. Kako torej? bo rekla Marijana. To, česar sama ne razumeš, je težko povedati.

Naenkrat sta bili dve ženski iste podobe. Oni tega ni vedel. Otožen in zamišljen je hodil med obema. Tista na desni ga je kdaj pa kdaj ošvrknila s pogledom. Igrà, se je posmehnila. Ona druga je gledala njegovo kratko ostrizeno, temno glavo, in tršasto postavo pomorščaka. Morda mu je zdajle res hudo, je rekla. Igrà, je rekla prva. Na roki čutim dotik njegovih ustnic, je rekla druga. Sredi hoje jo je zaneslo k njemu. Pazi se, je zaklicala prva, njegova obleka gori. Lahko se opečeš. Ves čas je morala paziti nanjo. Čutila je njeno vznemirjenje. Jela se ji je posmehovati. Ni zaleglo. Potem je govorila z njo razumno. Še pol ure, in vse bo mimo. Da, je rekla druga. Potem sta se zlili v eno. Vstopila sta v kavarnico na trgu.

Ko sta sedla za mizo, jo je čudno spreletelo. Saj to je kot obred slovesa. Zakaj je šla v to? Saj nista — Vznemirjeno se je ozrla prek mize. Njegove oči so čakale.

Zdajle je prišla iz teme bolečina. To je tista bolečina. Preplavila jo je kot val. Lovila se je v njej, pa se ni mogla ujeti. Potem se ji je prepustila. Bila je tudi slast. Lila je iz njegovih oči v njene. Od nekod daleč ji je prihajal na uho nejasen šum. Nekje v sebi je slutila poglede mnogih ljudi. Zdajle ju imajo za ljubimca. Ni ji bilo mar. Utapljala se je. Vse je izginjalo...

Tako se zgodi tistemu, ki z mostu strmi v reko. Na lepem se mu izgubi iz zavesti most, ograja — In že je sredi valov. Telo je bilka, ki se prepušča toku in si odpočiva v njem... Toda že sta spet tu ograja in most. Kdo ju je priklical? Onkraj so oči, ki jo zavzeto gledajo. Lepi ste, je dejal. Besedi sta prišli že prek ograje. Zato je vedela njuno ceno. Škoda. Lahko bi jo razveselil. Kakor pogled. Prihaja ji na misel, da je ponarejen. Je lahko pogled ponarejen? Zgledala se je v njegovo desno, potem v njegovo levo oko. Krotko je dopuščal. Izraz v očeh se mu je poglobil z nežnostjo. Toda do prihodnje luke bo pozabil. Hudo je, če veš mnogo stvari. Vam smem sneti sončna očala? je dejal. Iztegnil je roko. Ne? Odložite vsaj slamnik. Tudi ne? Če ji odvzame vse to, bo človek iz drugega sveta. Ne iz tega: letoviščarskega, igrivega. Tega obraza mu noče pokazati. Ta obraz in njegov pogled bi se srečala kot tujca. S katerim obrazom ga zdajle gleda? Rada bi imela samo en obraz. Za enega samega človeka. Potem je govoril. Glas se mu je tiho prelival. Kot krotka voda, je pomislila. Zleknila bi se vanjo... Potem bi vstala in šla dalje. In kako bi ji bilo potem, ko bi šla dalje? Pojutrišnjem se vrnem, je dejal. Boste ta čas mislili name? Je vedel, da izgovarja besede, ki se zde prave, pa niso? Ona je vedela. Zato mu je odgovorila z enakimi. Bom, je rekla. Postala je žalostna njunega pogovora. In vseh takih pogovorov. Tako si žalosten šopka umetnih rož. Dopoldne dospemo, je dejal. Boste na pomolu? Bom, je rekla. Zdaj mi je manj težko, da odhajam, je dejal. Z očmi je jemal njen obraz s seboj. Vstala sta. Sama sem in mrtva, je pomislila. Prišla sta na pomol. Ostanite, dokler se ne odpeljemo, je zaprosil. Obstala je tam, kjer sta se poslovila. Voda pod ladjo se je zapanila. Ladja se je odmikala od brega. Še nekaj časa je stala tam. Z njegovim pogledom na sebi. Ladja je bila zdaj sredi zaliva. Še ga je lahko videla. Dvignila je roko. Potem je odšla. Da, bil je oni s komandnega mosta. Pred nekaj urami ga je bila gledala s te strani pomola. Ni imela občutka, da gleda živega človeka. Tako gleda človek ptico. Mislil je, da ga izziva, pa ga ni. Morala bi mu to precej reči. Morala bi mu to reči na vso moč odločno, da bi verjel. Odločen človek je oster nož. Ona je bila skrhan nož. Ves dan je bila rezala po sebi. Tega oni ni mogel vedeti. Dovolite, da vam delam družbo, je dejal. Čez nekaj ur odplujemo dalje. Smehljaje se se je predstavil. Brez potrebe. Stal je pred kamero, ki je videla skozenj. Morala bi mu reči, da se moti, pa mu ni.

Marijana bo hotela slišati zgodbo. Kaj naj ji pove? To, kar je, je premalo za Marijano. In preveč. Marijana hoče zgodbo kot montažna

hišica. Obrazci so tu. Treba jih je samo zložiti: On in ona se spoznata. On želi, da odpotuje ona z njim. Ona obljubi, da bo storila, ko se on vrne. S to obljubo on odpotuje. Medtem odpotuje ona. Nikoli več se ne bosta videla. To bo zgodba za Marijano. V njej je poražen on, ne ona. Marijana bo zadovoljna.

Toda zgodba je nekje neresnična, kot vedno, če pripoveduješ z obrazci. Za resnico ni obrazcev. Moraš jo iztrgati iz sebe tako, kot je: Poražena je bila ona. Že vnaprej.

Pomol je iz betona. Sivkast je. Tam dalje se zdi črn. Tudi voda je črna. In noč brez zvezd. Črnina prekrije vse. V njej ni videti oči. To je dobro. Vse je samo tema v mnogih odtenkih.

Ladja se je zazibala. Breg se odmika. Tema se gosti. Vse izginja v njenem žrelu.

Tvor pluje na lupini. Iz noči v noč.

— — —

IZ CIKLA LESTEV

Valentin Cundrič

1. Našel sem se, človeka iz prsti.
Grude čutim, kotale se v meni
razigrano.
Slednji svoj kamen
poznam.
Kadar se kakšen okruši,
solze začutim.
2. Preveč smo zgubili,
da bi bili bogati.
Reke so potopile, plazovi
odnesli dosti kosov
nas.
Črede so nas pile,
sovražni vozovi odnašali.
Dosti smo tudi zavrgli.
Ko bi se mogli poiskati
in sestaviti nazaj,
bi bili višji od obzorja.
3. Od tožbe lahko liste potrgam,
veje ostanejo.
Lahko jih polomim,
deblo ostane.
Deblo tožbe
sem jaz sam.